

Lukukulttuuri kuntoon

AKE Porvoo lukutaitokahvit

7.10.2026

KYLLÄ, saatte diat jälkikäteen.

Karvanopista kirjoihin - lukukulttuuri kuntoon Keravalla -hanke
anna.jalo@kerava.fi

KERAVA

ERVVO

YKERVA

ERVVA

Lukukulttuuri kuntoon – millaista ohjelmassa nyt

- Hankeinfo
- Mistä lukutaidon laskeminen johtuu?
Tutkimustietoa ja lasten, nuorten ja huoltajien ajatuksia
- Mitä asialle tehdään ja mitä kannattaisi tehdä?
- Mitä keinoja on jo testattu tuoreessa hankkeessa?
- Miten saada muutkin toimijat ja päättäjät mukaan?

Pidetään pieniä keskustelutsekkejä.

Käytetään siihen padlet-seinää, jonka kaikki saa jakaa kollegoille.

- Esitykseni on lapsi- ja nuorikeskeinen, koska he olivat hankkeen kohderyhmä.
- Keravalla tehdään myös kehittyvää aikuisten lukutaitotyötä.

Karvanopista kirjoihin – lukukulttuuri kuntoon Keravalla

Hankkeen toteuttivat 4/2025-6/2026:

- Keravan kaupunginkirjasto
- Lasten ja nuorten palveluiden toimiala (sis. päiväkodit, perusopetus, nuorisotyö)

Hanketta koordinoi kirjastopedagogi anna.jalo@kerava.fi

Hankkeen tuottamat resurssit saatavilla: kerava.fi/lukukulttuuri

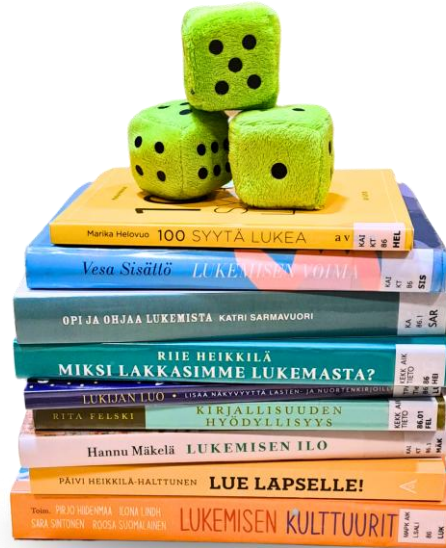
TAVOITE 1:

Vahvistaa lukutyön rakenteita:

ketkä, mitä ja miksi

strategiadokumenttimme

Keravan lukukonseptin päivitys

TAVOITE 2:

Perheiden vapaa-ajan monipuolisen lukuharrastuksen edistäminen

ketkä, missä ja MITEN

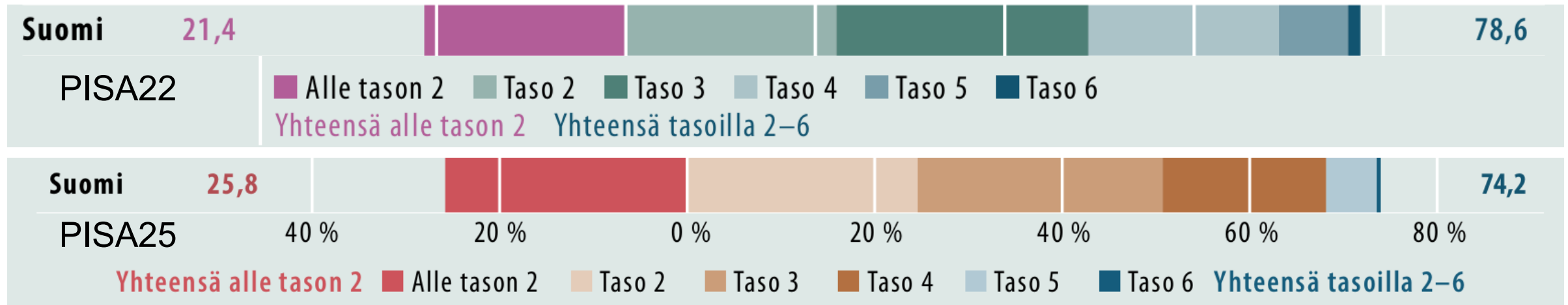
kokonainen verkosto toimijoita

→ Käytännössä kehittää lukutaidoltaan hiekompien ja riskiryhmien positiivista erityiskohtelua.

KERVO KERAVA KERVVO KERAVA KERV

Lukutaidon tilanne

”PISA-arvioinneissa on yhteiskunnassa pärjäämisen kannalta riittävänä lukutaidon tasona pidetty vähintään suoritustason 2 saavuttamista, vaikkakin työelämän ja opiskelun näkökulmasta vasta tason 3 on esitetty olevan riittävä lähtökohta.” (PISA 2022)

2022 56% nuorista saavutti vähintään tason 3 perusopetuksen loppuun mennessä.
 2025 enää 49% nuorista saavutti saman tason eli **ALLE PUOLET!**

Lukutaidon tasot (Inarin kunnankirjastolta lainattu erittely 9/2025)

1. Tekninen lukutaito eli peruslukutaito
2. Ymmärtävä lukutaito
3. Erittelevä lukutaito
4. Tulkitseva lukutaito
5. Arvioiva eli kriittinen lukutaito

Olennaista lukutaitojen kehittymiselle on se, mitä henkilön mielessä tapahtuu ennen lukemista, lukemisen aikana ja lukemisen jälkeen.

Taidot voivat kehittyä, jos ote lukemiseen on aktiivinen ja jos luettua havainnoidaan ja prosessoidaan.

*Lukutaito kumuloituu eli kertyy toisen päälle.
Vaiheiden ohittaminen on käytännössä lähes mahdotonta.*

Mihin lukutaitoa tarvitaan?

”Lukutaito tekee ihmisestä subjektin” – eli toimijan eikä vain sivustakatsojan

- kyky ymmärtää maailmaa (uutiset, käyttöohjeet, liikennemerkkit)
- kyky ymmärtää toisia ihmisiä, empatia (kaunokirjallisuus)
- kyky tehdä itsensä ymmärretyksi (oman kokemuksen sanoittaminen lukemalla tai kirjoittamalla)

Kirjallisuus tekee ihmisryhmän näkyväksi (vähemmistöjen ongelma)

IDENTITEETIN RAKENTAMINEN, ulkopuolisuuden ja riittämättömäksi kokemisen korjaaminen

- Aleksis Salusjärvi (Yhteispeliä! -seminaari 14.5.2025)

Lukemisen hyvinvointihyötyjä (mm...)

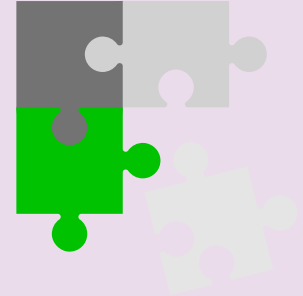
- Lukeminen kehittää **keskittymiskykyä ja hermoston itsesäätelyä**
- Tekstien tutkiminen tukee **identiteettityötä** tarjoamalla kosketuspintaa, yhteisöjä ja termejä
- Sisällöt harjoittavat **näkökulmanottokykyä** ja empatiaa
- Lukemiseen käytetty vaiva opettaa **sinnikkyyttä, pystyvyyttä** ja kognitiivisen vaivannäkemisen arvoa
- Syvälukutaito vahvistaa tiedonhankinnan valmiuksia ja pystyvyyttä hankkia **tietoa omiin hyvinvointivalintoihin**
- Sanasto ja ilmaisukyky vahvistuu ja kasvattaa **osallistumisvalmiuksia**
- Tarjoaa **rentoutumista ja mielihyvää** – lukeminen nostaa mielialaa ja **merkityksellisyyden kokemusta** myös masentuneilla jo aihan pieninä annoksina!

*Mekaaninen lukutaito ja erityisesti tekstien ymmärtäminen ovat **selviytymistaitoja**, jotka eivät ole harvojen oikeus.*

***Jokaisella on oikeus taitoihin**, joilla osallistutaan työelämään, tekstivälitteisiin kulttuurisisältöihin, harrastusalojen ja yhteisöjen keskusteluihin sekä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.*

*Jokaisella on myös oikeus lukemisen lukuisiin **hyvinvointihyötyihin**, joten meidän on yhdessä tehtävä lukemisesta tavallisempaa, kaikille saavutettavaa ja yhteistä.*

KERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO

Lukutaidon nykytila ja kehitys viime vuosina?

Varhaisen lukemisen merkitys korostuu

Varhaisen lukutaidon jäljet näkyvät 15v lukemisen taidoissa.

0-2 ikävuosien lukeminen liittyy keskeisesti myöhempään osaamiseen, kuten mekaaniseen lukemaan oppimiseen ja lukemisen ymmärtämisen taitoihin.

Hyvän lukutaidon omaava ensimmäisen luokan oppilas saattoi lukea sujuvammin kuin heikosti lukeva kuudesluokkalainen.

Tutkimuksia:
Minna Torppa 2020; La Rosa 2023;
Emmi Ulvinen 2022; PIRLS 2016; 2017;
Salmi, Risberg, Vataja & Kronberg 2022

Lukutaito eriytyy ja eriarvoistaa lapsia

Enemmän lukevien vanhempien lapset lukevat enemmän.

Lapsi oppii mallista - mallilukemista puuttuu.

Koulutetut lukevat myös vapaa-ajallaan enemmän ja koulutuksen periytyvyys on kasvussa.

Lukemiseen käytetty aika on romahtanut.

Tutkimuksia: Kraaukamp 2001; Verboord & Van Rees 2003; La Rosa 2023; Emmi Ulvinen, 2022; PIRLS 2016; 2017; 2021; Duursman, 2014

Nuorten lukutaito ei riitä enää jatko-opintoihin ja arkeen

Lukemisen maine eliittikulttuurina on voimistunut.

”Työelämän ja opiskelun näkökulmasta riittävän lukutaidon tason [--] saavuttaa 56 % nuorista.”

Keravan lukion aloittavista valtaosan lukusujuvuus ja kirjallisten kysymysten ymmärtäminen on romahtanut viim. 10v aikana voimakkaasti.

Tutkimuksia: Sie & Taube 2012; Heikkilä 2022; Purhonen ym. 2014; Keravan lukion aloittavien vuosittaiset seulat; Pisa 2022

Aivojen kannalta lukemisen tavalla ja valinnoilla on merkitystä

Aivojen kannalta pitkän tekstin lukeminen aktivoi eri aivojen osat kuin esim. kuuntelu.

Nopea palkinto ohjaa toimintaa ja vaikuttaa valintojen taustalla: valitsemme nopean ja epäterveellisen vai pitkäkestoisen ja itsellemme hyödyllisen.

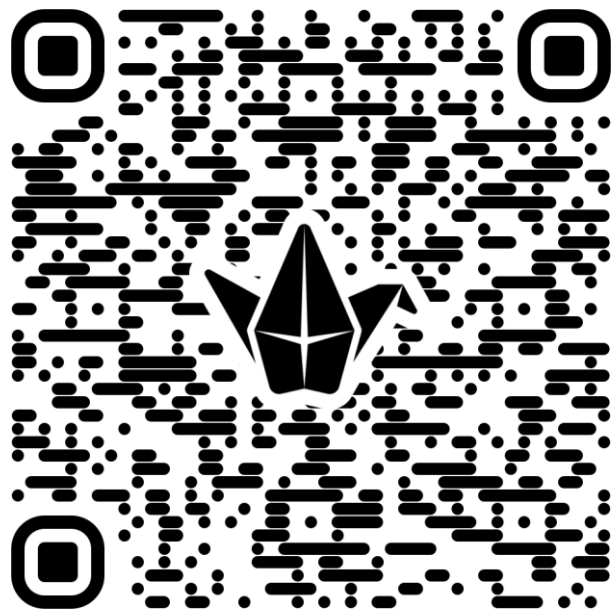
Lukemisen monet terveysvaikutukset sekä yhteydet jaksamiseen ja toimintakykyyn ovat vahvoja ja selviä.

Tutkimuksia: Rogowsky 2016; Swart 2023; Price 2019; Vallejo 2019; Houston et al 2014; Uchida S & Kawashima R. 2008; Rizzolo et al 2009

HUOM! Kaikki Suomen kunnat kamppailevat saman aiheen parissa.

Lapset ja nuoret ovat epätasa-arvoisessa asemassa.

Minkälaiset tekijät asettavat henkilön lukutaidoltaan
tai lukukulttuuriltaan riskiryhmään?

<https://padlet.com/lanukerava/lukukulttuuri>

Digitaalisuus

Digitaalisten tekstien käyttö ei aktivoi syvälukemista tai muodosta samoja muistijälkiä kuin painetun tekstin lukeminen ja kirjoittaminen.

“Nuoret olivat järkyttyneitä ettei kukaan ole kertonut mihin lukutaitoa tarvitaan.”

- Turun lukutaitostrategiahanke

Mediaseksikkyys

Lukemisen imago on muuttunut tylsäksi, koska se asetetaan dopamiini- ja endorfiinirikkaiden mediamuotojen viihteen rinnalle, vaikka lukutaito on kävelemisen ja hygienian kaltainen KAIKKEEN toimintaan liittyvä perustaito.

Lukutaidon LASKUN mekanismeja

Fragmentoituneet tekstisisällöt

Olemme tottuneet lyhyisiin ja hajanaisiin tekstisisältöihin, jolloin pitkäjänteinen keskittymiskykymme kärsii ja laajempien sisältöjen vastaanottokyky heikkenee. Lukemisesta on tullut pinnallista.

Identiteettikysymys

Lukijuus on muotoutunut EKSKLUSIIVISEKSI identiteettiasiaksi, jota joku joko on tai ei ole. Heikko sujuvuus nähdään pysyvänä ominaisuutena, joka estää osallistumasta teksteihin liittyvään toimintaan ja luo voimakkaasti SYRJÄYTYMISTÄ.

Monikielisyys

Lukutaidon harjoittelu vieraalla kielellä on vaikeampaa kuin omalla äidinkielellä. Oman kielen lukeminen rakentaa lukutaidon aivoyhteyksiä kaikkia kieliä varten!

AIVOMME OSAAVAT
HYVIN SITÄ MITÄ NE
HARJOITTELEVAT.

Lukukulttuurin puute

Suurimmalla osalla lasten ja nuorten perheissä kirjat esineenä, luotettavan tiedon lähteiden etsiminen ja omaan elämään ja kiinnostuksiin liittyvistä tekstisisällöistä keskusteleminen ovat kaukaisia ilmiöitä. Tuttuus puuttuu eikä tekstien lukeminen ole normaali osa arkea.

Kysyimme keravalaisilta heidän ajatuksiaan omasta lukuarjestaan

Perheiden lukuarjen kysely

- Toteutus 1.-14.9.2025
- Nimetön, N=544
- Lähetetty huoltajille varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kontaktilla
- Kysely 12 kielellä
- Vähemmistökielille lähetetty muistutus muutamaa päivää ennen vastausajan päättymistä

3.-6. lk kysely

- Toteutus 1.-19.9.2025
- Nimetön, N=1014
- Täytetty luokissa opettajan valvonnassa
- Kysely suomeksi ja ruotsiksi

7.-9. lk kysely

- Toteutus 1.-19.9.2025
- Nimetön, N=746
- Täytetty luokissa opettajan valvonnassa
- Yksinkertaistetulla suomenkielellä

Yhteensä 2 304 vastausta. Seuraavilla sivuilla alustavia ennakkotuloksia, jotka eivät ole julkaisuvalmiita.

Kysely on tarkoitus toistaa strategiakauden lopussa.

Kysyttiin kaikissa kyselyissä

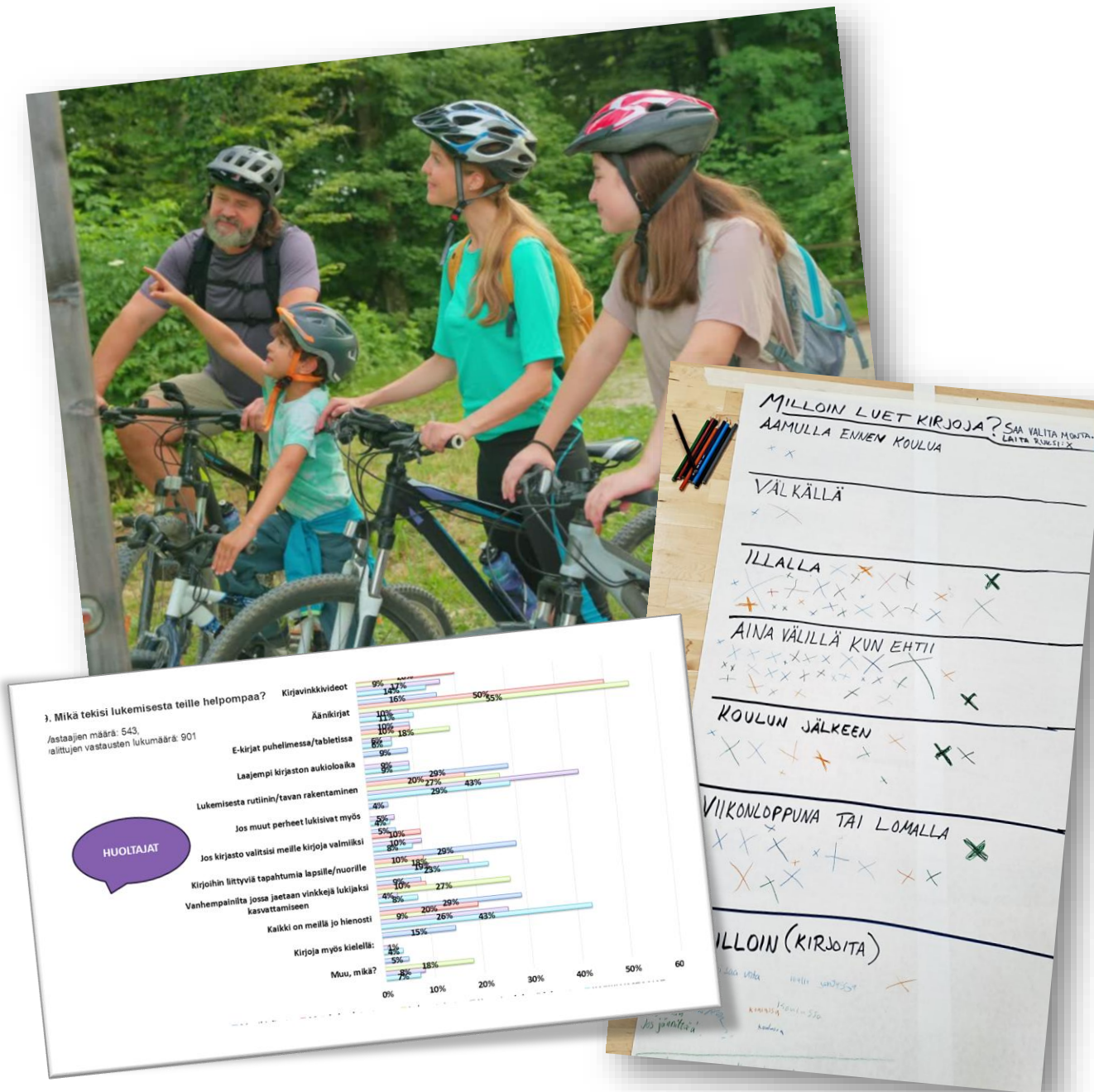
- Taustatietoja (ikä, alue, kielet, koulutus tms)
- Lukuaktiivisuutta
- Tekstiformaatteja
- Lukusuhdetta (asenne ja taito)
- Koettuja lukemisen esteitä
- Potentiaalisia lukemisen apukeinoja
- Terveisiä ja vapaa sana

Tuotoksena 96 tiedostoa kuvaajia ja analyysiä...

Purkamiseen osallistuivat kirjastopedagogit, koulutussopimusopiskelijat, joukko sateenkaarevan nuortentila ArcoKeravan nuoria, kymmeniä Päivölänlaakson alakoulun oppilaita, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ammattilaisia.

Saimme yhdessä aikaan PALJON. Nyt esittelen poimintoja.

Kysely toistetaan seuraavan kerran vuonna 2029.

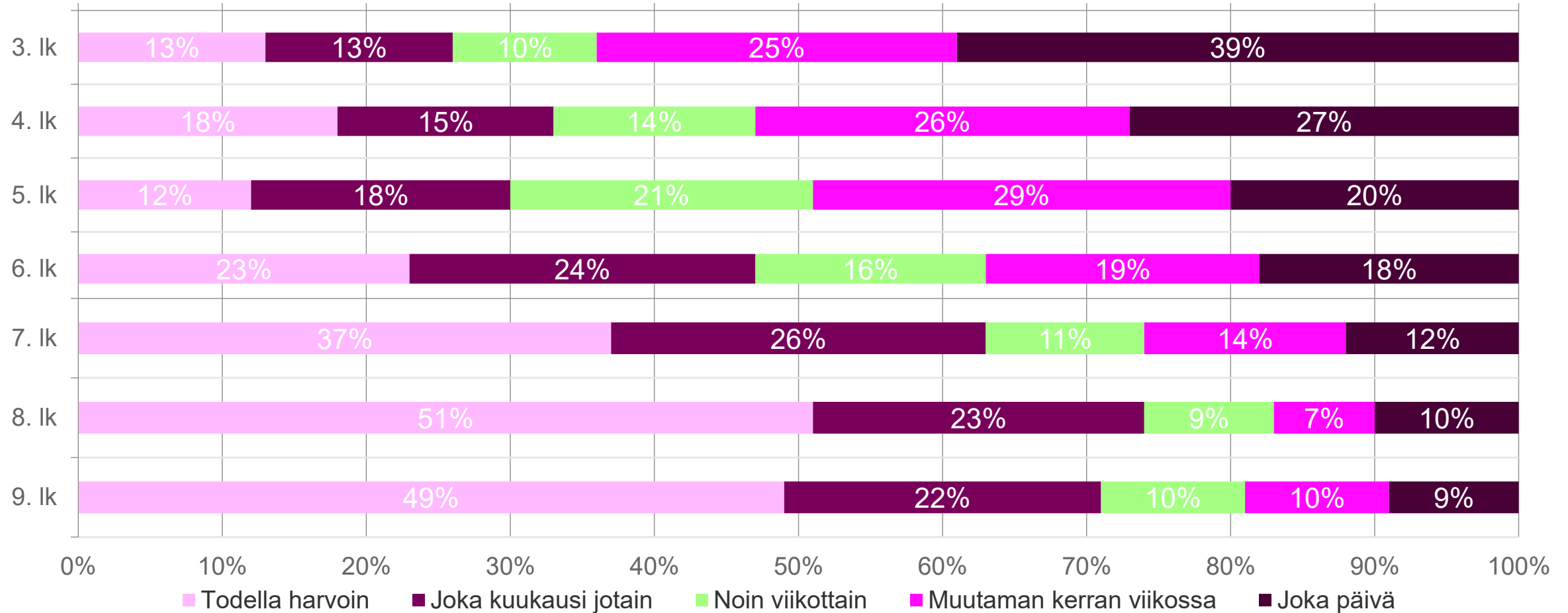

LAPSET JA NUORET: Miten usein luet kirjoja vapaa-ajalla?

KERAVALA

Alakoululaisten vastaajien määrä: 1014

Yläkoululaisten vastaajien määrä: 746

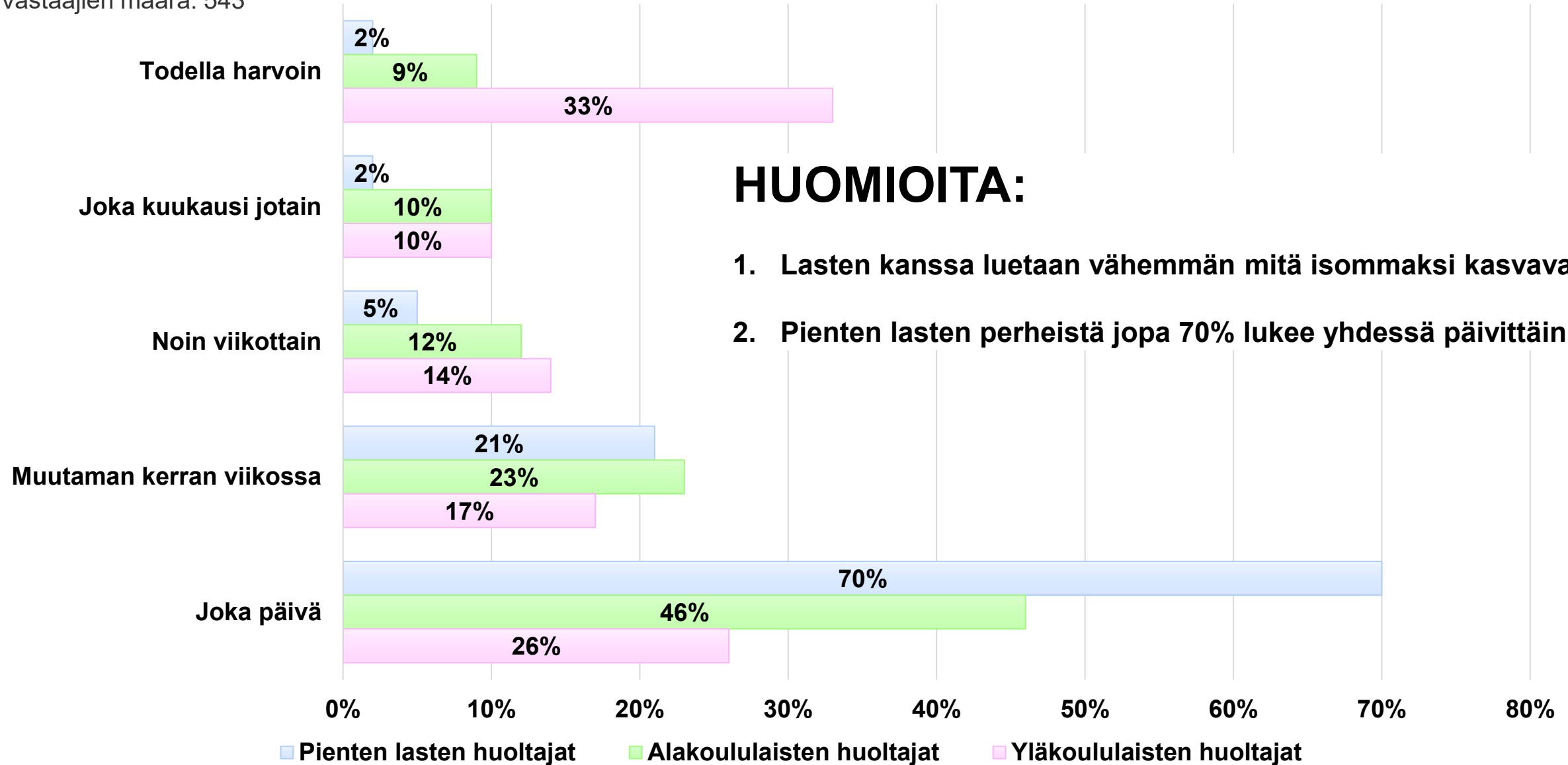

Lukuaktiivisuus vähenee lasten kasvaessa.

HUOLTAJAT: Miten usein luette kotona yhdessä lapsen/lasten kanssa?

KERAVA

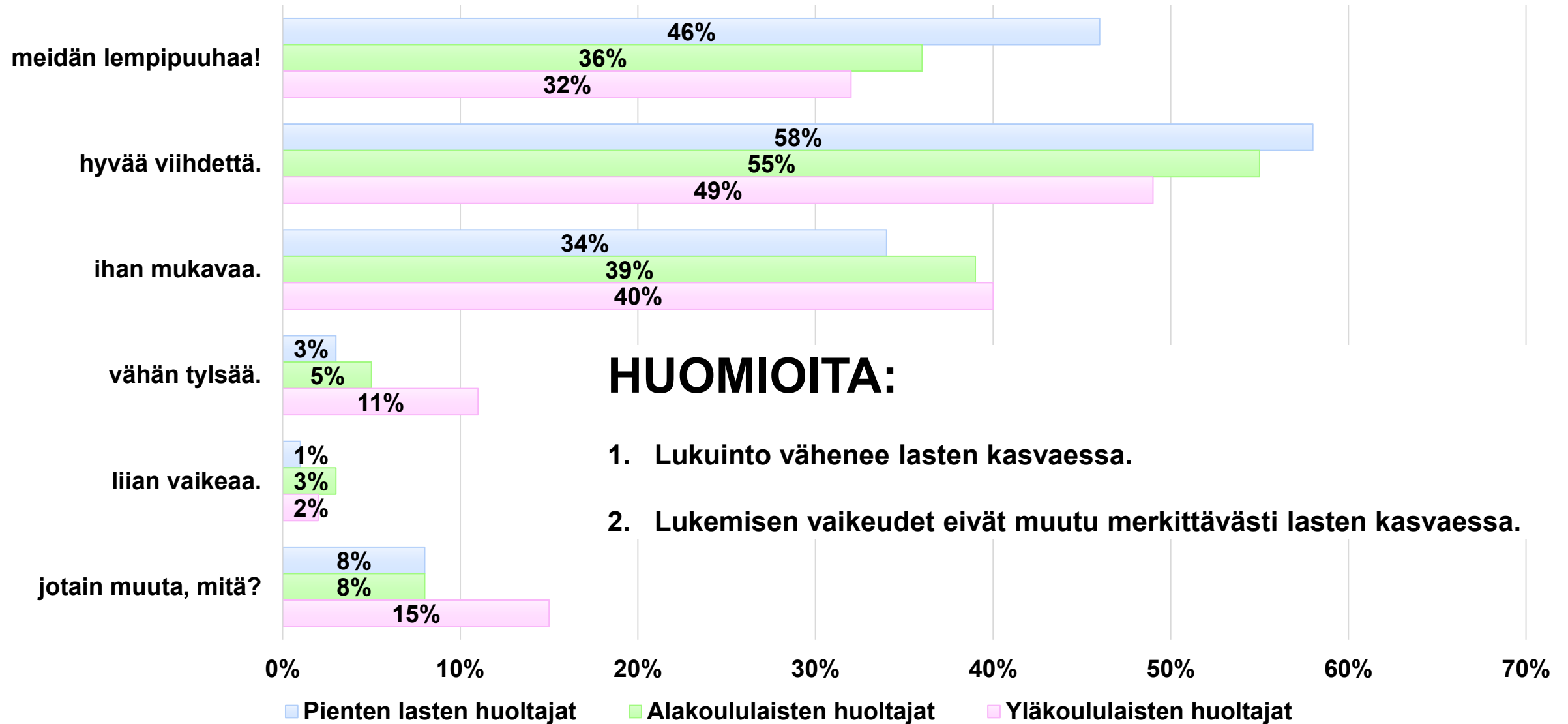
Vastaajien määrä: 543

HUOLTAJAT: Lukeminen on meidän mielestä... (voit valita monta)

KERAVA

Vastaajien määrä: 543, valittujen vastausten lukumäärä: 806

Lasten kokemus

On vaikea löytää kiinnostavaa luettavaa.

Minulla on todettu lukivaikeus.

Mikä vähentää tai estää lukemista?
(voit valita monta)

Vastaajien määrä: 1014,
valittujen vastausten lukumäärä: 1437

On vaikea keskittyä.

On vaikea rauhoittua.

Lukemiselle ei jää aikaa.

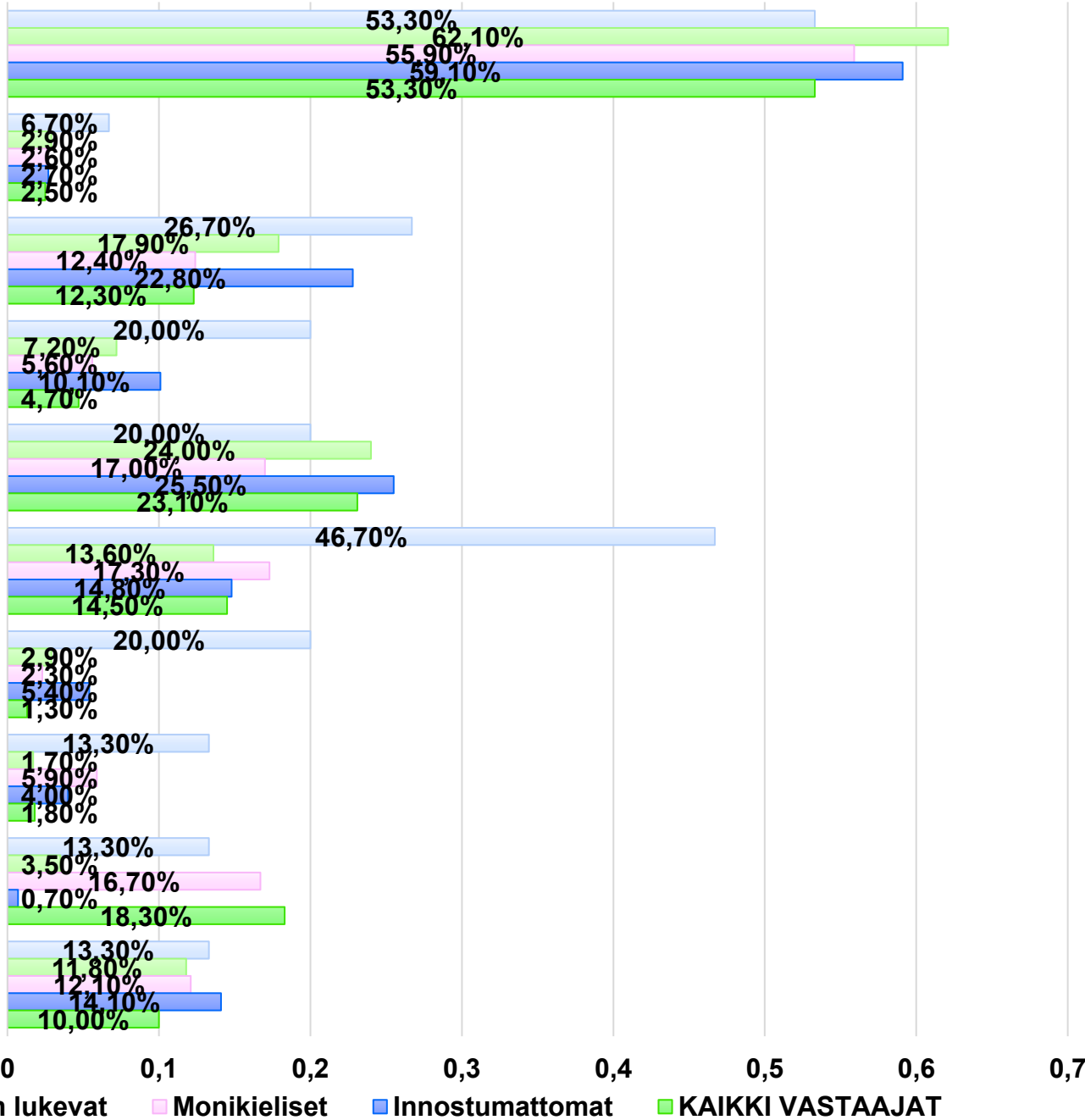
Olen usein liian väsynyt.

Lukeminen tuntuu liian vaikealta.

En osaa vielä tarpeeksi suomea.

Ei ole mitään esteitä vaan luen paljon ja helposti.

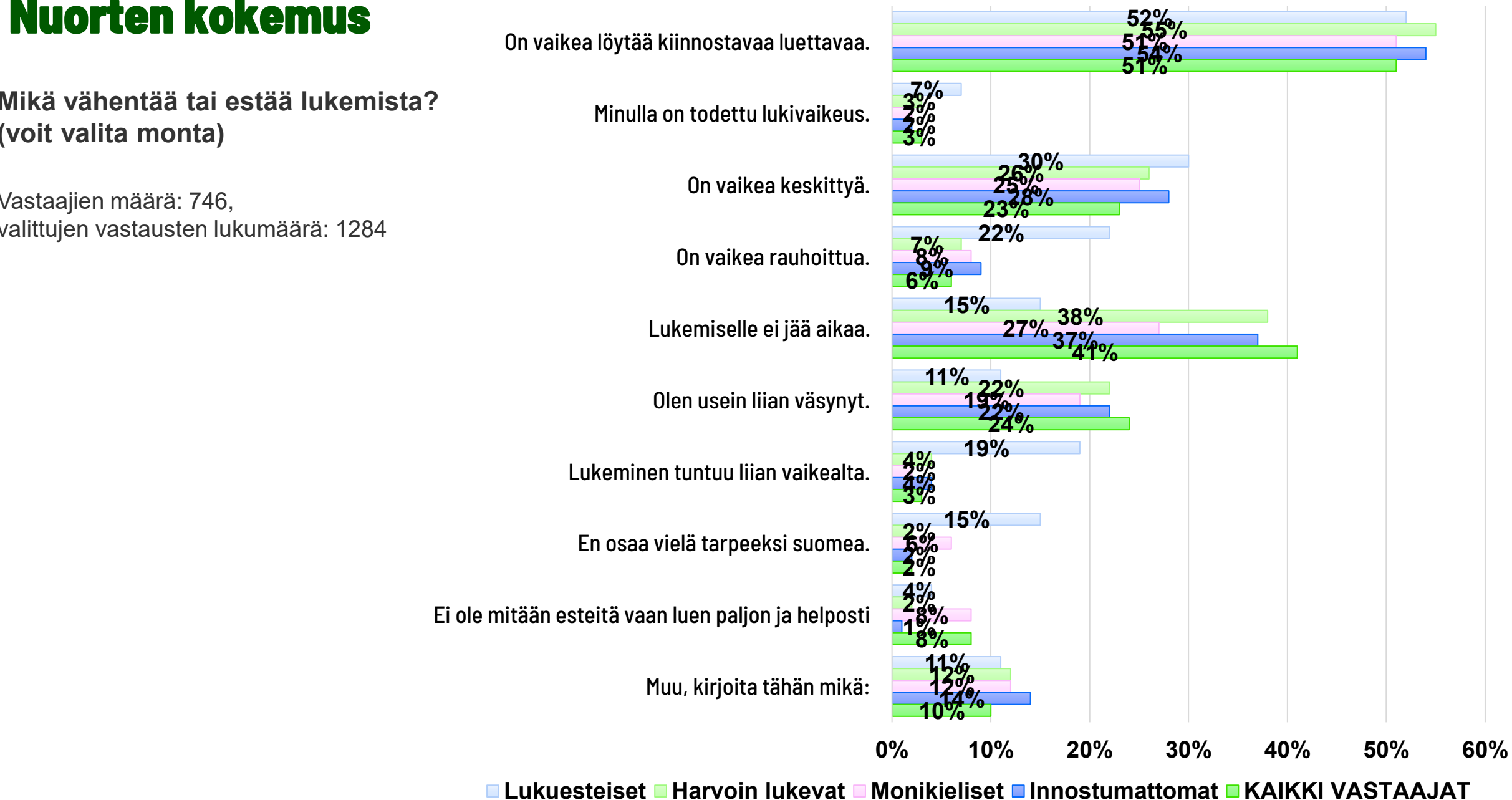
Muu, mikä

Nuorten kokemus

Mikä vähentää tai estää lukemista?
(voit valita monta)

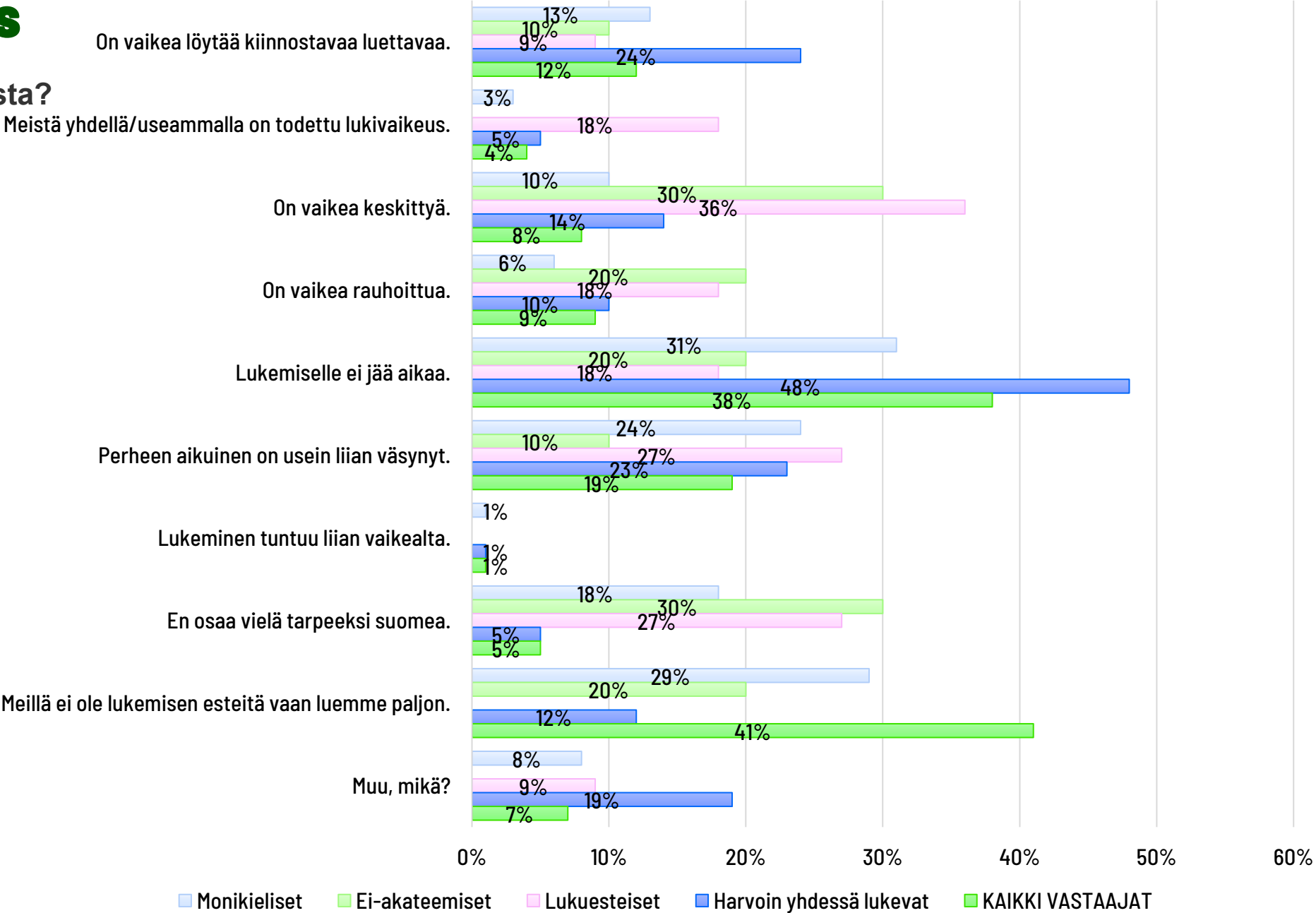
Vastaajien määrä: 746,
valittujen vastausten lukumäärä: 1284

Huoltajien kokemus

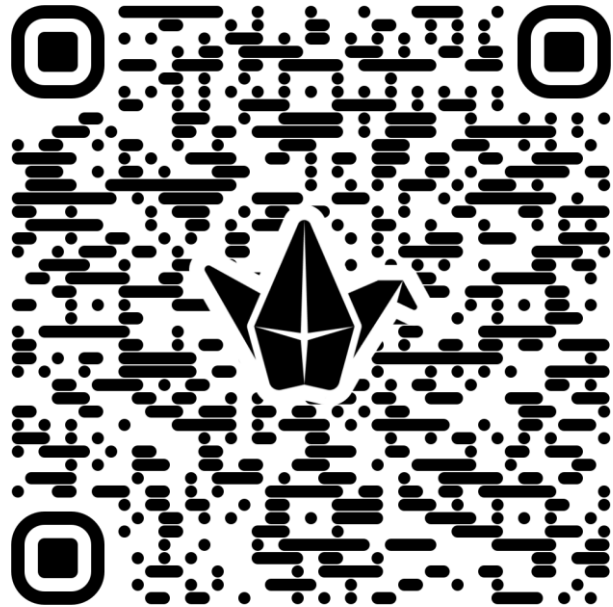
Mikä vähentää tai estää lukemista?
(voit valita monta)

Vastaajien määrä: 543,
valittujen vastausten lukumäärä: 787

Onko tullut ajatuksia tai kysymyksiä padlettiin?

Kohta siirrytään keinoihin.

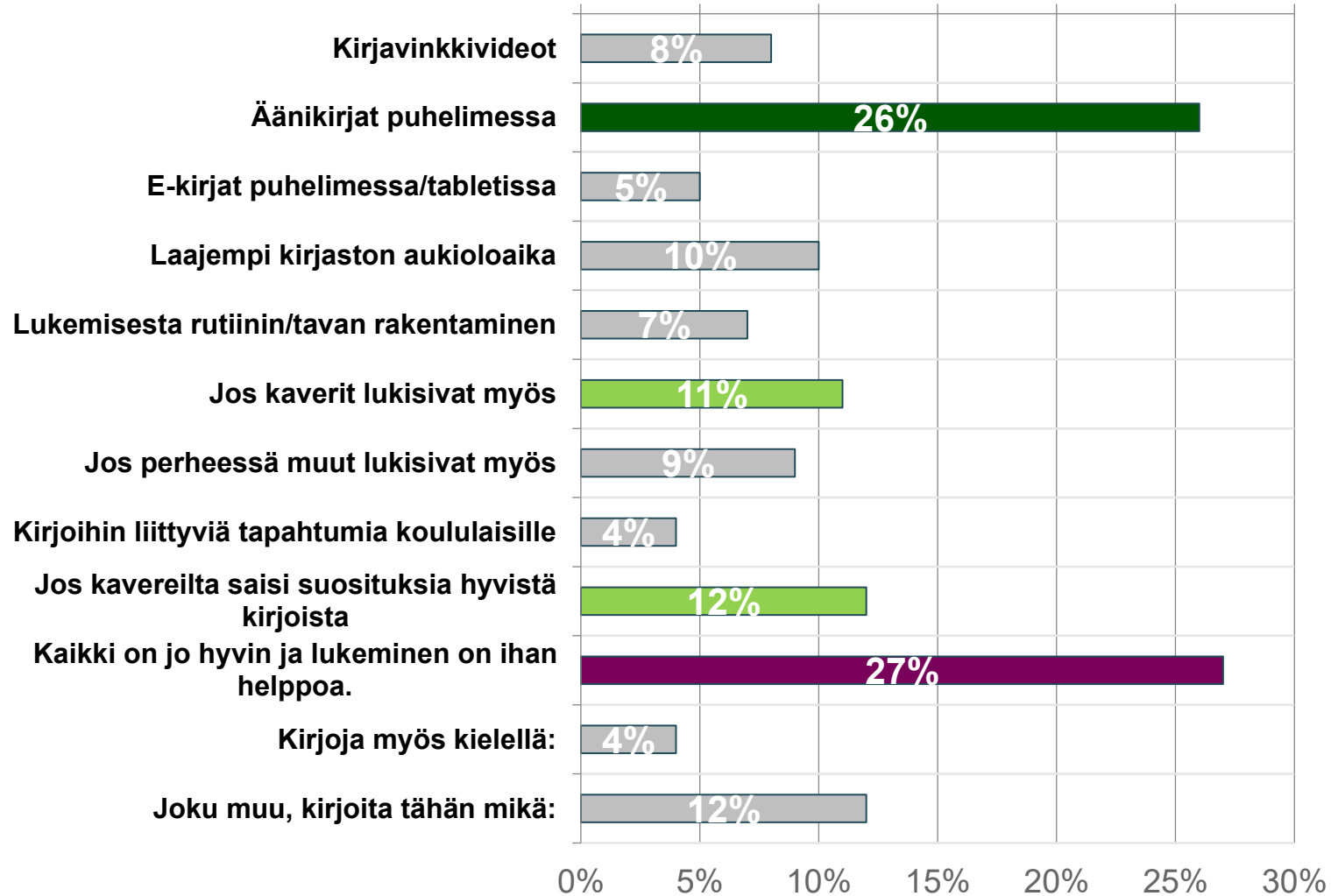
<https://padlet.com/lanukerava/lukukulttuuri>

Mitä sitten pitäisi tehdä?

KERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO

Mitä lapset toivovat?

Keravan alakoululaiset vastasivat: "Mikä auttaisi sinua lukemaan vapaa-ajalla?"
(sai valita monta)

Vastaajien määrä: 1014,
valittujen vastausten lukumäärä: 1385

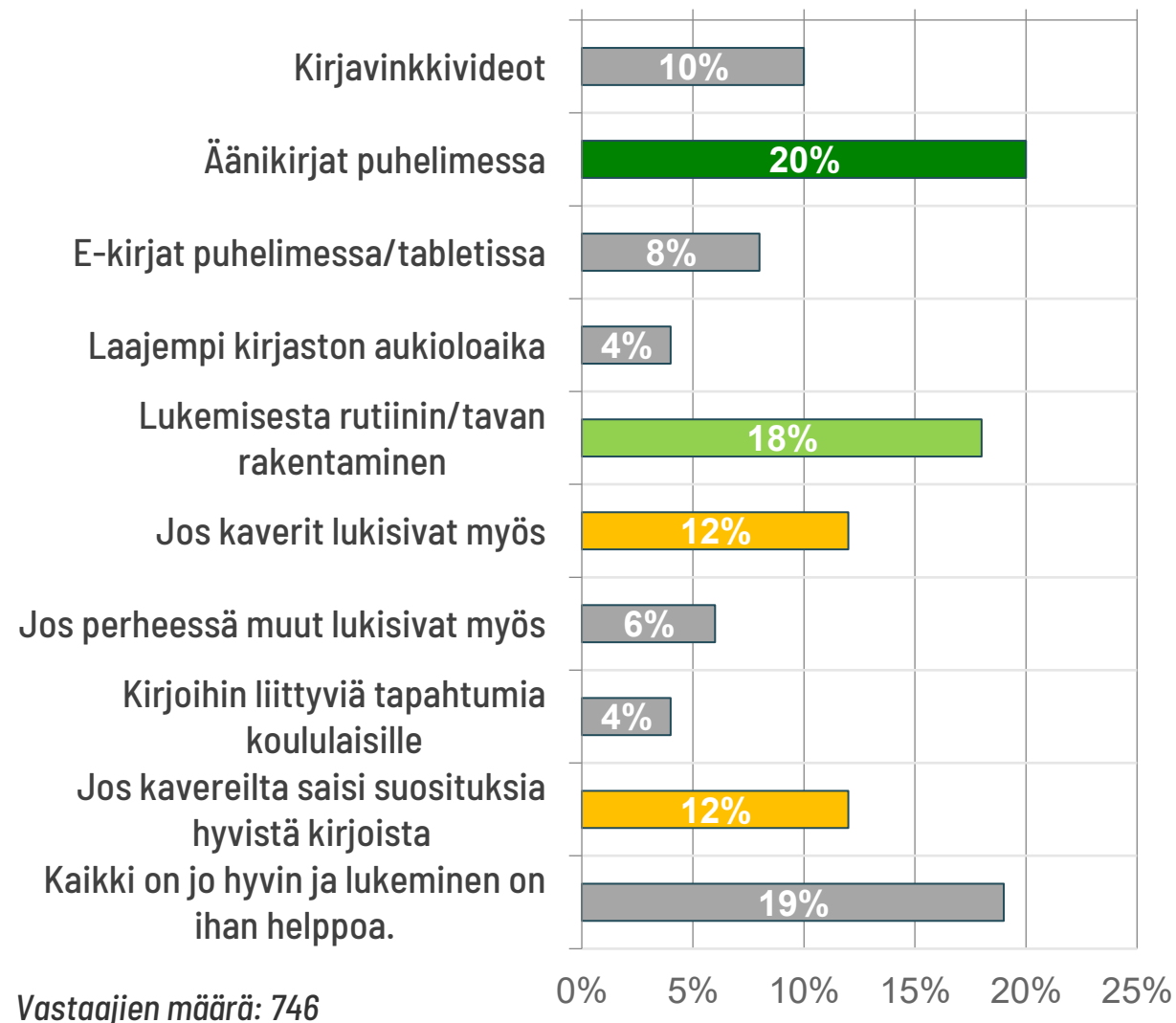

Mitä nuoret toivovat?

KERAVA

Keravan yläkoululaiset vastasivat:

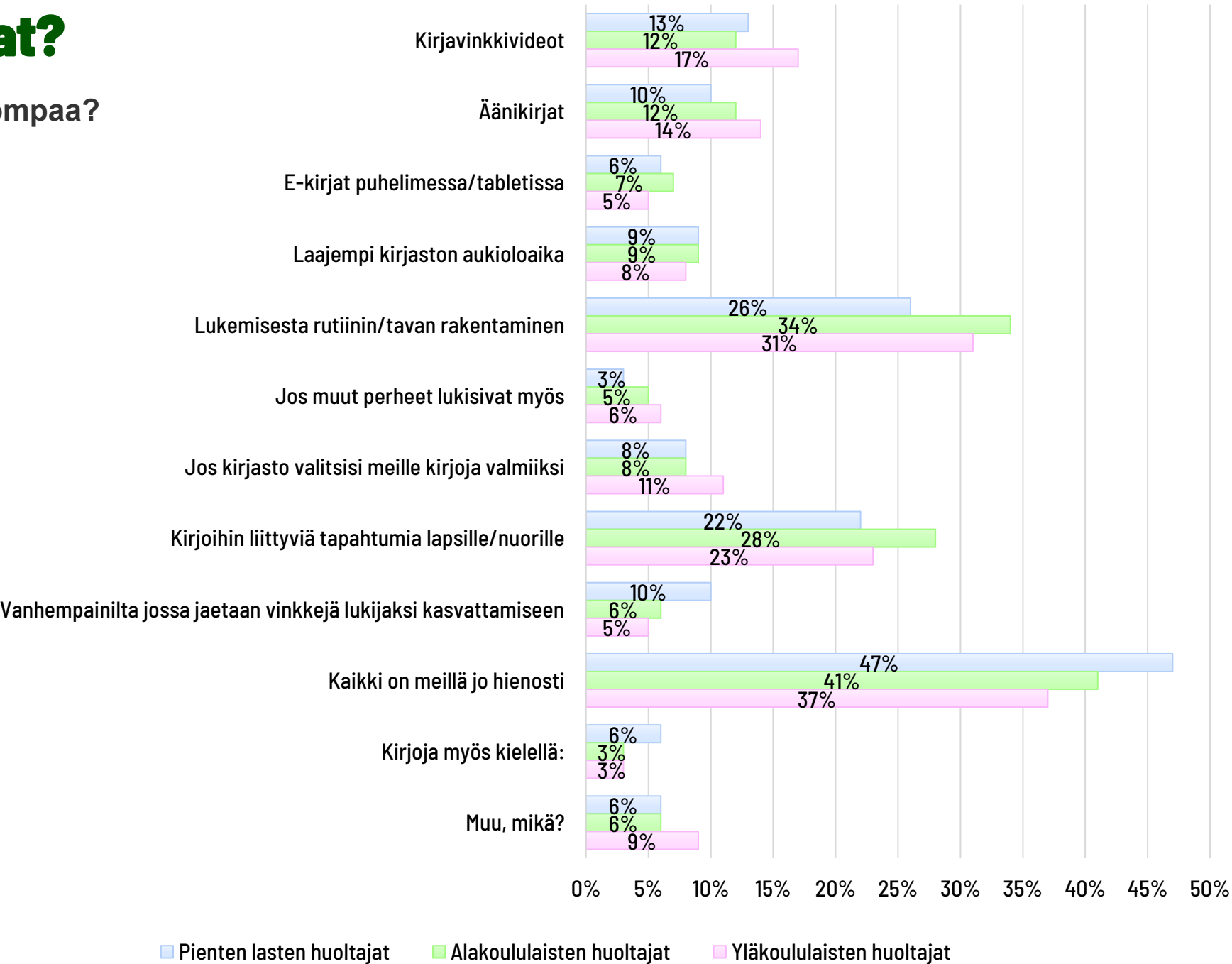
"Mikä auttaisi sinua lukemaan vapaa-ajalla?" (sai valita monta)

Mitä huoltajat toivovat?

Mikä tekisi lukemisesta teille helpompaa?
(sai valita monta)

Vastaajien määrä: 543,
valittujen vastausten lukumäärä: 901

Moninainen lukeminen

Painetun kirjan, saavutettavan digikirjan, karaokelukemisen ja yhdessä lukemisen vinkkaus

Lukutaitotyössä on kyse ihmisistä, ei kirjoista.

Mediaseksikkyys

Kirjojen iloa ja nautintoja esiin kokemusten jakamisen kautta.

Sisältöjen avaamista eri konteksteissa

Lukutaidon NOUSUN työkaluja

Avuksi keskittymiskyvylle

Keskittymiskyvyn pelastamisesta ja lukuajan järjestämisestä puhumista. Ei syyllistetä vaan tarjotaan ratkaisuja.

Saavutettavuustyö

Tekstien esteettömyyttä ja kiinnostavien tekstien löytämisen helppoutta (lukupuhetta ja vinkkausmuotojen kehittämistä)

Monikielisyys

Oman kielen aineiston saatavuutta ja löydettävyyttä kehitetään. Monikielisten lasten, nuorten ja perheiden tukeminen lukuharrastuksessaan.

Askel kerrallaan.
Ei tarvitse tulla
heti valmista!

Lukukulttuurin rakentaminen

Lukemisesta ja teksteistä puhumista on arkipäiväistettävä niin meidän ja asiakkaiden välillä kuin keravalaisten kesken eri paikoissa. Tekstit tulee kytkeä kaikkeen osaksi arkea. Lukemisen on oltava niin tavallista ettei sitä ajattele.

Yksilöillä haasteita — yhteisöinä ratkaisuja

tekstien arkipäiväisyys

= treeniä ihan vahingossa, kynnyks madaltuu

teksteistä puhetta

= sisällöt kiinnostavat, luodaan yhteisiä kokemuksia

teksteistä nautitaan

= pystyvyyden kokemuksia, positiivinen kierre (vrt. epäonnistumisen kierre)

sosiaalinen kannustus

= rakentaa sisäsyntyistä motivaatiota, ryhmäyttää, identiteettityötä

OHJAAJAN asenteella on eniten väliä.

Mikä on **normaalia** ja **helppoa** tai jopa **toivottavaa**?

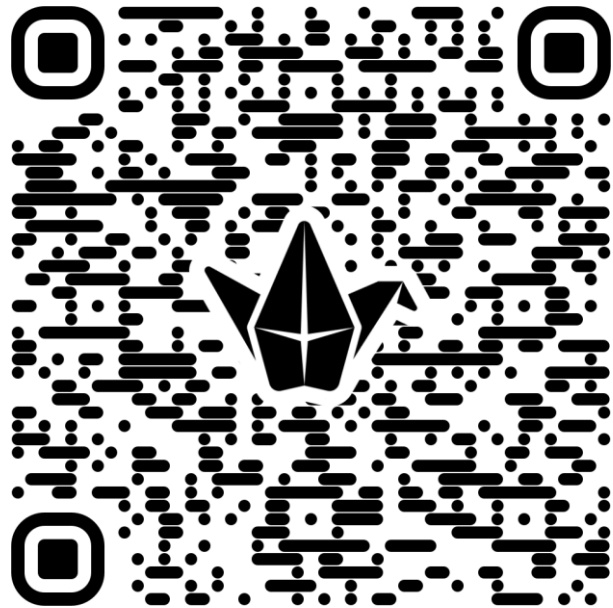
Siihen lapsi pyrkii.

*Työkaluja löytyy
myös yksilöille...*

Onko tullut ajatuksia tai kysymyksiä padlettiin?

Kohta siihen mitä Keravalla tehtiin!

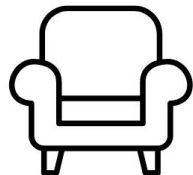

<https://padlet.com/lanukerava/lukukulttuuri>

Haasteita mm.	Keino tai toimenpide	Kenen kanssa levitys/toteutus
Lukuruutiinin puute	Lukurutiinin vinkkejä	Vanhempainillat, perusopetus, varhaiskasvatus, asiakaspalvelu, asiakaskohtaaminen tapahtumissa
Puuttuu kirjapuhetta	Yhteisöpedagogiset lukuhaasteet	Perusopetus, vaka, asiakaskohtaamiset
Aikuiset eivät osaa auttaa	Lukemisen apuvälinepankki	Nuorisopalvelut, erityisopetus, asiakaskohtaamiset
Äänikirjat auttaisivat	E-kirjaston levittäminen	Perusopetus, tapahtumat
Yhteisöistä puuttuu lukuarki	Kehittämisyhteistyö	Nuorisopalvelut, HSM, iltapäiväkerhot, MLL
Lukuvieraus ja lukemisen epäseksikkyys	Lukuilon ja lukemisen hyvinvointihyötyjen markkinointi	Julisteita kouluihin, videoita someen, tilaisuuksissa esittelyä
Keskittymisen ja rauhoittumisen vaikeudet	Kirjallisuus apukeinona ja realistisia tavoitteita	Kaupungin kotoutumistyö, MLL, nuorisopalvelut, vanhempainillat
Lukutaitoa eikä sen edistämistä ymmärretä riittävästi	Puheenvuoroja/koulutuksia	Vanhempainillat, kansainvälisyyspalvelut, nuorisopalvelut, MLL, lukumummot ja vaarit, harrastustoimijat

Etsikää aikaa

Mukava paikka

Sopiva kirja

Sopivat äänet

Kirjoja saatavilla

Pieni tavoite

Jutelkaa kirjoista

Lukekaa yhdessä

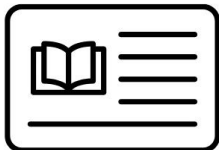

Kehu ja palkitse

Lukurutiinien BINGO

+ salainen ase:

Käykää kirjastossa

Hankkeen julkaisemia lukemisen työkaluja:

Lukurutiinien bingo

Ladattavissa PDF-tiedostona hankesivuilta

Huoltajailtamateriaalit:

- pienten lasten perheille
- koulutulokkaiden huoltajille
- 5.-6.-luokkalaisten huoltajille

Lisäksi koulutussetit kehitetty:

- Opettajille
- Rehtoreille
- Erityisopettajille
- Nuorisonohjaajille
- Kotoutumistyöntekijöille
- Harrastusohjaajille
- Muille lasten ja nuorten kanssa työskenteleville

KERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA

Julkaistu hankkeessa:

Lukemisen apuvälinepankki verkossa

Toimii tietokoneella tai mobiilissa,
interaktiivinen vinkkisivusto.

Sisältää vinkkejä, jos

- On vaikea rauhoittua
- On vaikea keskittyä
- Näkee huonosti
- Tekstiä on vaikea seurata silmillä (esim. lukivaikeus)
- On vaikea päästä tekstiin sisään
- On vaikea löytää kiinnostavaa luettavaa
- Suomen kieli on vaikeaa
- Lukee todella hitaasti
- Ei muista lukemaansa
- Lukeminen on väsyttävää
- Kirjoittaminen on hankalaa

Kerrothan, jos haluaisit lisättäväksi jonkin keino:
anna.jalo@kerava.fi

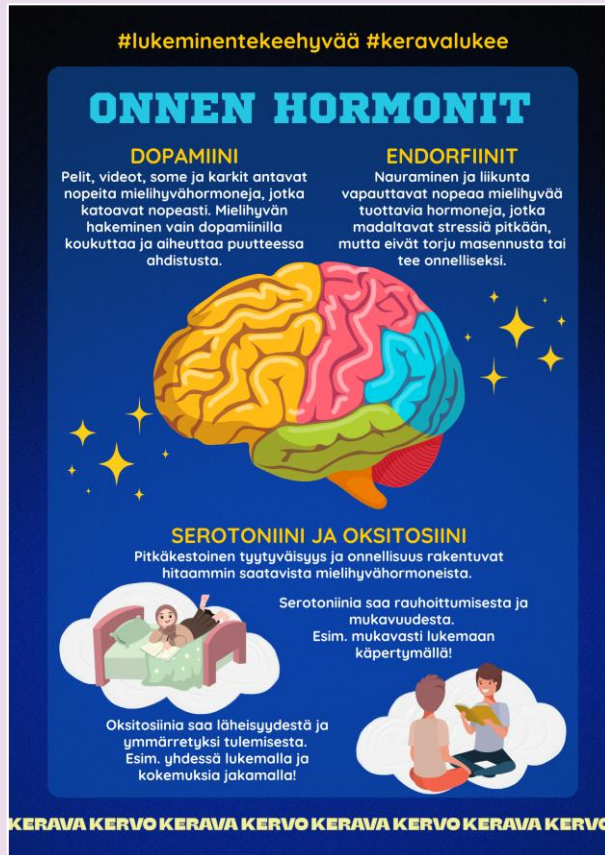
KERAVA
KERVON
KERVON

Mikä tekee lukemisesta hankalaa?
TÄLLÄ SIVULLA VOIT SELATA APUKEINOJA.

Tuotimme opetuksen ja harrastustoimijoiden pyynnöstä lukemisen hyödyistä nuorten kanssa 9 kpl kannustavaa ja tieteelliseen tutkimustietoon perustuvaa julistetta.

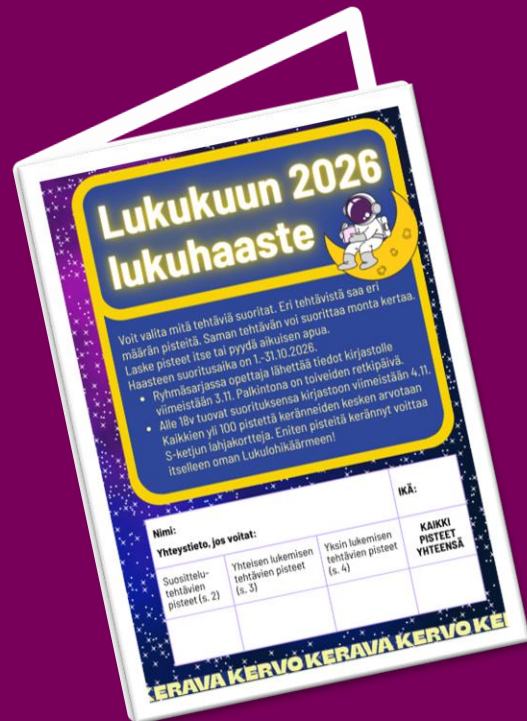
[Lataa ja tulosta seinälle!](#)

ERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO

Pedagogiset lukuhaasteet

Harjoittavat niitä lukukulttuurin tekoja, joista olisi tutkitun ja paikallisen tiedon mukaan eniten hyötyä.

- Keväällä 2026 varhaiskasvatus ja kirjasto järjestivät: Pienten polku –lukuhaasteenkielellä
- Syksyllä 2026 kirjasto (ja perusopetus) järjestävät: Lukukuu –lukuhaasteen kahdella kielellä

Nimi: _____

Yhteystieto: _____

ALKU

1. 2. 3. 4. 5.

Pienten polku -lukupeli perheille

10.3.-23.4.2026

6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.

Kivien tehtävät

1. Lukekaa jokin teille uusi kirja. Mikä se oli? Oliko se hyvä? ★★★★★
2. Leikkikää tarinan hahmoja.
3. Suositelkaa hyvää kirjaa toiselle perheelle.
4. Lukekaa aamusatu.
5. Piirtäkää kiveen jokin kiva juttu kirjasta.
6. Lukekaa jokin teille uusi kirja. Mikä se oli? Oliko se hyvä? ★★★★★
7. Keksikää tarinaan jatkoa.
8. Jutelkaa tunteista, joita kirja herätti.
9. Rauhoittukaa illalla kirjan äärellä.
10. Piirtäkää kiveen jokin kiva juttu kirjasta.
11. Lukekaa jokin teille uusi kirja. Mikä se oli? Oliko se hyvä? ★★★★★
12. Lukekaa majassa.
13. Lukekaa kuvakirja jossa ei ole ollenkaan tekstiä / kirja joka on kielellä jota ette ymmärrä, ja keksikää tarina itse.
14. Lukekaa joku outo kirja.
15. Lukekaa jokin teille uusi kirja. Mikä se oli? Oliko se hyvä? ★★★★★

Suosittelutehtävät

Esittele luokalle lukemasi kirja ja kerro miltä sen lukeminen tuntui.	Arvo: 6 pistettä
Suoritusmerkinnät (open puumerkki joka suorituksesta):	Laske pistetilanne (x6) ja merkitse LYIJYKYNÄLLÄ:

Kerro kirjasta kaverille ja kaveri lukee suosittelemaasi kirjaa.	Arvo: 5 pistettä
Suoritusmerkinnät (aikuisen puumerkki joka suorituksesta):	Laske pistetilanne (x5) ja merkitse LYIJYKYNÄLLÄ:

Lue kaverin suosittelema kirjaa ja vertailkaa lukukokemuksianne.	Arvo: 5 pistettä
Suoritusmerkinnät (kaverin nimmiä joka suorituksesta):	Laske pistetilanne (x5) ja merkitse LYIJYKYNÄLLÄ:

Yhteisen lukemisen tehtävät

Taiteile kirjan hahmosta kuva ja esittele kirjaa sen avulla.	Arvo: 4 pistettä
Suoritusmerkinnät (kuulijan allekirjoitus joka kerta):	Laske pistetilanne (x4) ja merkitse LYIJYKYNÄLLÄ:

Lue tietokirja ja kerro kiinnostavin tieto kavereille/perheelle.	Arvo: 3 pistettä
Suoritusmerkinnät (kuulijan allekirjoitus joka kerta):	Laske pistetilanne (x3) ja merkitse LYIJYKYNÄLLÄ:

Lue kirjaa ääneen jollekulle 10min.	Arvo: 2 pistettä
Suoritusmerkinnät (kuulijan allekirjoitus joka kerta):	Laske pistetilanne (x2) ja merkitse LYIJYKYNÄLLÄ:

Kuuntele 10min, kun joku lukee ääneen.	Arvo: 2 pistettä
Suoritusmerkinnät (lukijan allekirjoitus joka kerta):	Laske pistetilanne (x2) ja merkitse LYIJYKYNÄLLÄ:

Opettajien pyytämä mainosvideo:

Keskenään kirjasto ja koulu eivät lukuarkea mullista.

Miten saadaan muut mukaan?

KERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO

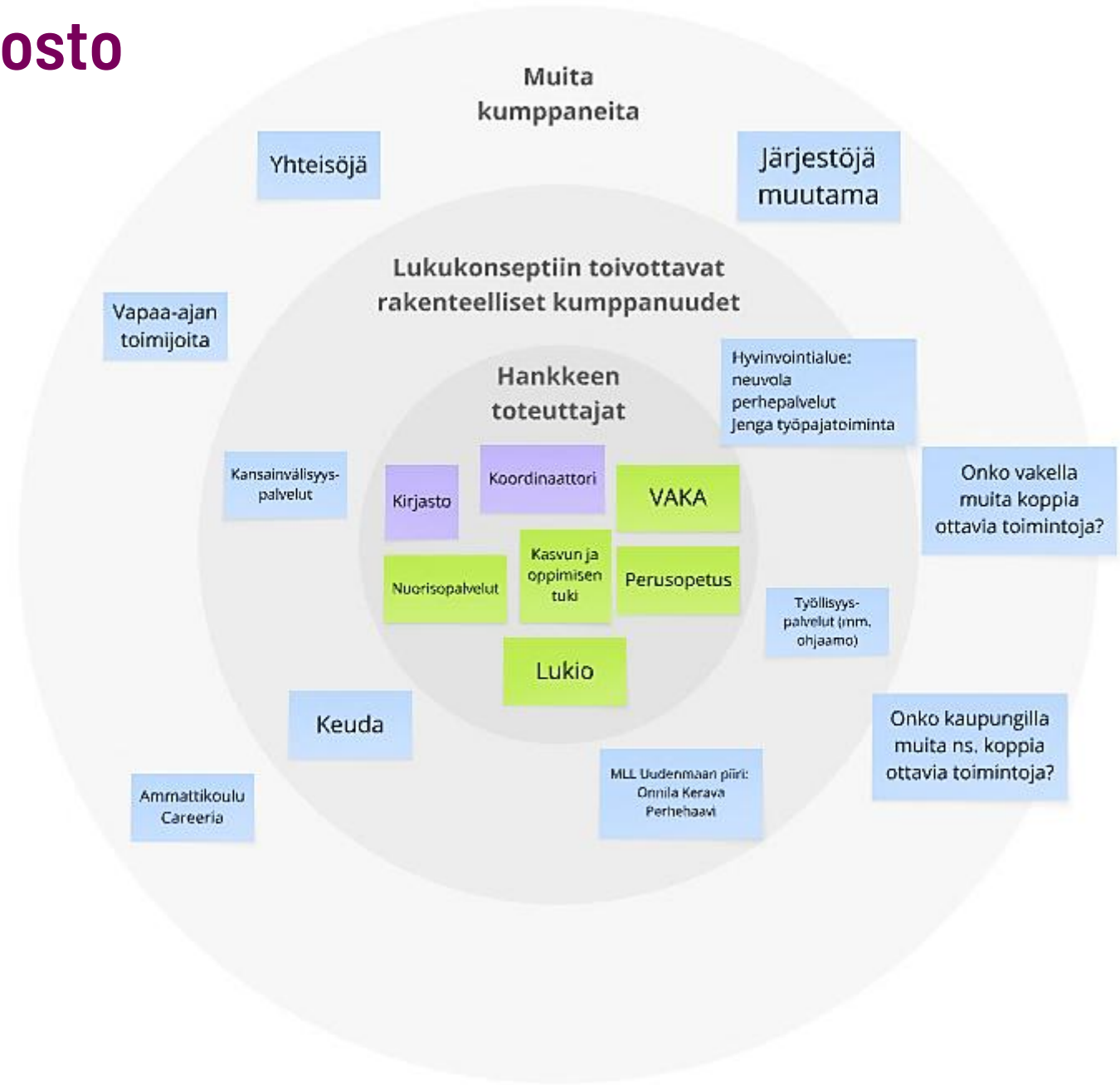
Lukukulttuurihankkeen verkosto

Kuntalaisia kohtaavia toimijoita on paljon.

Olisi hyödyllistä, että monet toimijat olisivat mukana lukutaitotyössä:

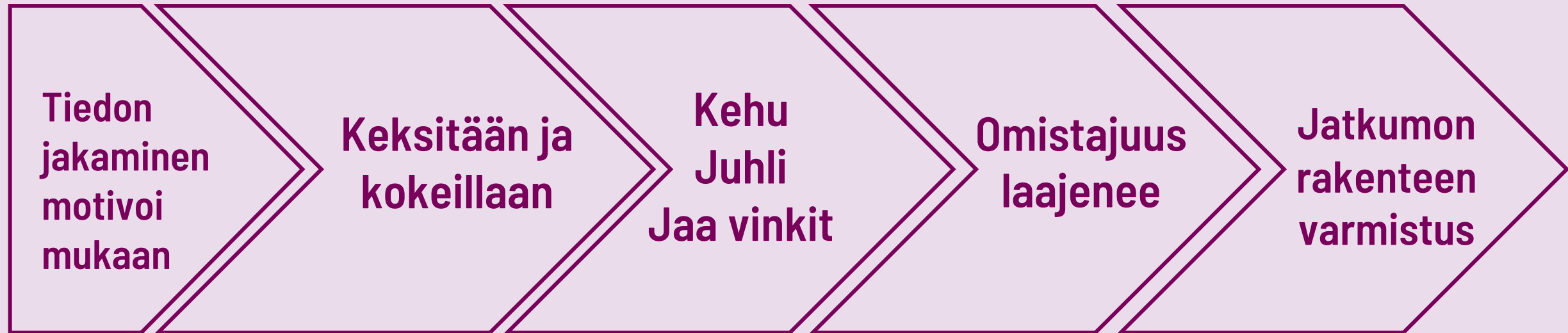
- Voisivat tunnistaa lukemattoman lapsen/nuoren/perheen/aikuisen
- Voisivat rakentaa tekstejä käyttävää arkea ja lukukulttuuria
- Voisivat tukea yksilöitä vapaasti saatavilla olevilla työkaluilla

On kartoitimme sektoreita, joilla olisi potentiaalia vaikuttaa positiivisesti keravalaisien yksilöiden lukuarkeen.

Inklusiivisen verkostomaisen lukutaitotyön vaiheet

(luova kuvaus Keravan metodista)

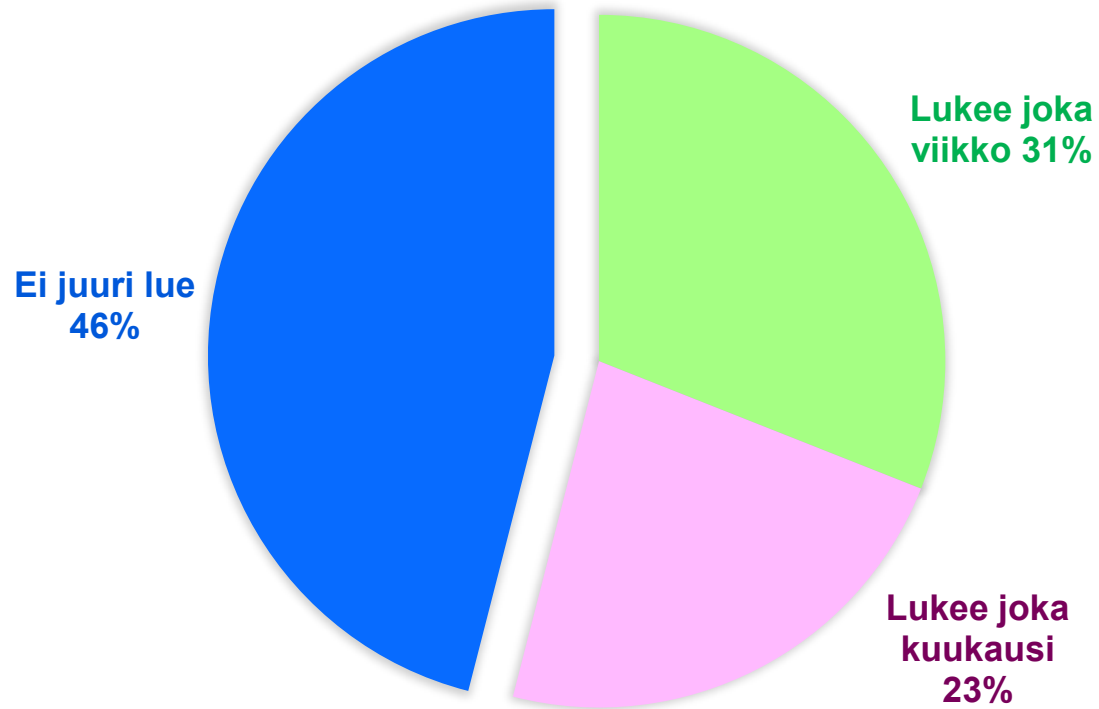
KERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO

Esim. nuorisopalveluiden motivointi mukaan

Miten usein luet kirjoja vapaa-ajalla?

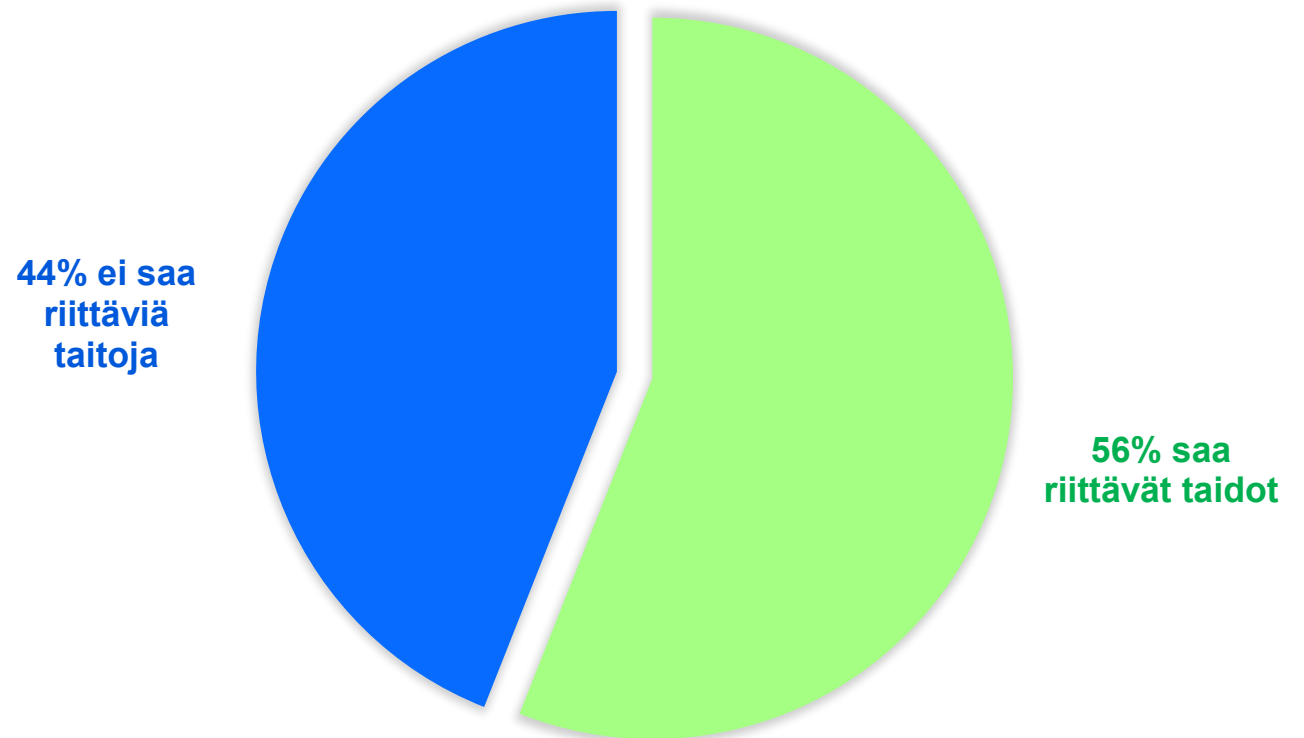
Vastaajien määrä: 746

KERAVAN YLÄKOULULAISTEN KYSELY
9/2025

Kuinka moni saa aikuisuuden työhön, opiskeluun ja yhteiskuntaan osallistumiseen riittävän käytännön lukutaidon peruskoulun aikana?

PISA 2022

KERVO KERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA

**Tuloksena Keravan nuorisopalveluiden kehittämät
ja testaamat lukukulttuurin rakentamisen keinot!**

**Lataa 14.4.2026 Nuori 2026
–päivillä julkaistut keinokortit:
kerava.fi/lukukulttuuri**

KERVO KERAVA KERVVO KERAVA KERV

30 keinoa kortteina:

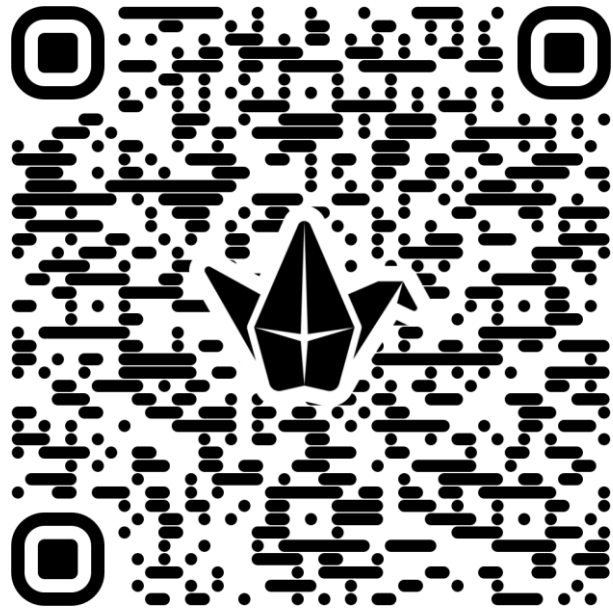
- ☐ **ASENNE-keinojen kortit**
- ☐ **AKTITIVEETTI-keinojen kortit**
- ☐ **TILA-keinojen kortit**

KERVOKERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA

Haasteita mm.	Keino tai toimenpide	Kenen kanssa levitys/toteutus
Lukuruutiinin puute	Lukurutiinin vinkkejä	Vanhempainillat, perusopetus, varhaiskasvatus, asiakaspalvelu, asiakaskohtaaminen tapahtumissa
Puuttuu kirjapuhetta	Yhteisöpedagogiset lukuhaasteet	Perusopetus, vaka, asiakaskohtaamiset
Aikuiset eivät osaa auttaa	Lukemisen apuvälinepankki	Nuorisopalvelut, erityisopetus, asiakaskohtaamiset
Äänikirjat auttaisivat	E-kirjaston levittäminen	Perusopetus, tapahtumat
Yhteisöistä puuttuu lukuarki	Kehittämissyhteistyö	Nuorisopalvelut, HSM, iltapäiväkerhot, MLL
Lukuvieraus ja lukemisen epäseksikkyys	Lukuilon ja lukemisen hyvinvointihyötyjen markkinointi	Julisteita kouluihin, videoita someen, tilaisuuksissa esittelyä
Keskittymisen ja rauhoittumisen vaikeudet	Kirjallisuus apukeinona ja realistisia tavoitteita	Kaupungin kotoutumistyö, MLL, nuorisopalvelut, vanhempainillat
Lukutaitoa eikä sen edistämistä ymmärretä riittävästi	Puheenvuoroja/koulutuksia	Vanhempainillat, kansainvälisyyspalvelut, nuorisopalvelut, MLL, lukumummot ja vaarit, harrastustoimijat

Onko tullut ajatuksia tai kysymyksiä padlettiin?

Puhutaan kohta vielä rakenteista.

<https://padlet.com/lanukerava/lukukulttuuri>

**Aktiivisista kehittäjistä
pysyvään ja kattavaan työhön**

ELI

**Lukutaito rakenteisiin
Päättäjien sitouttaminen**

Mutta miten?

KERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO

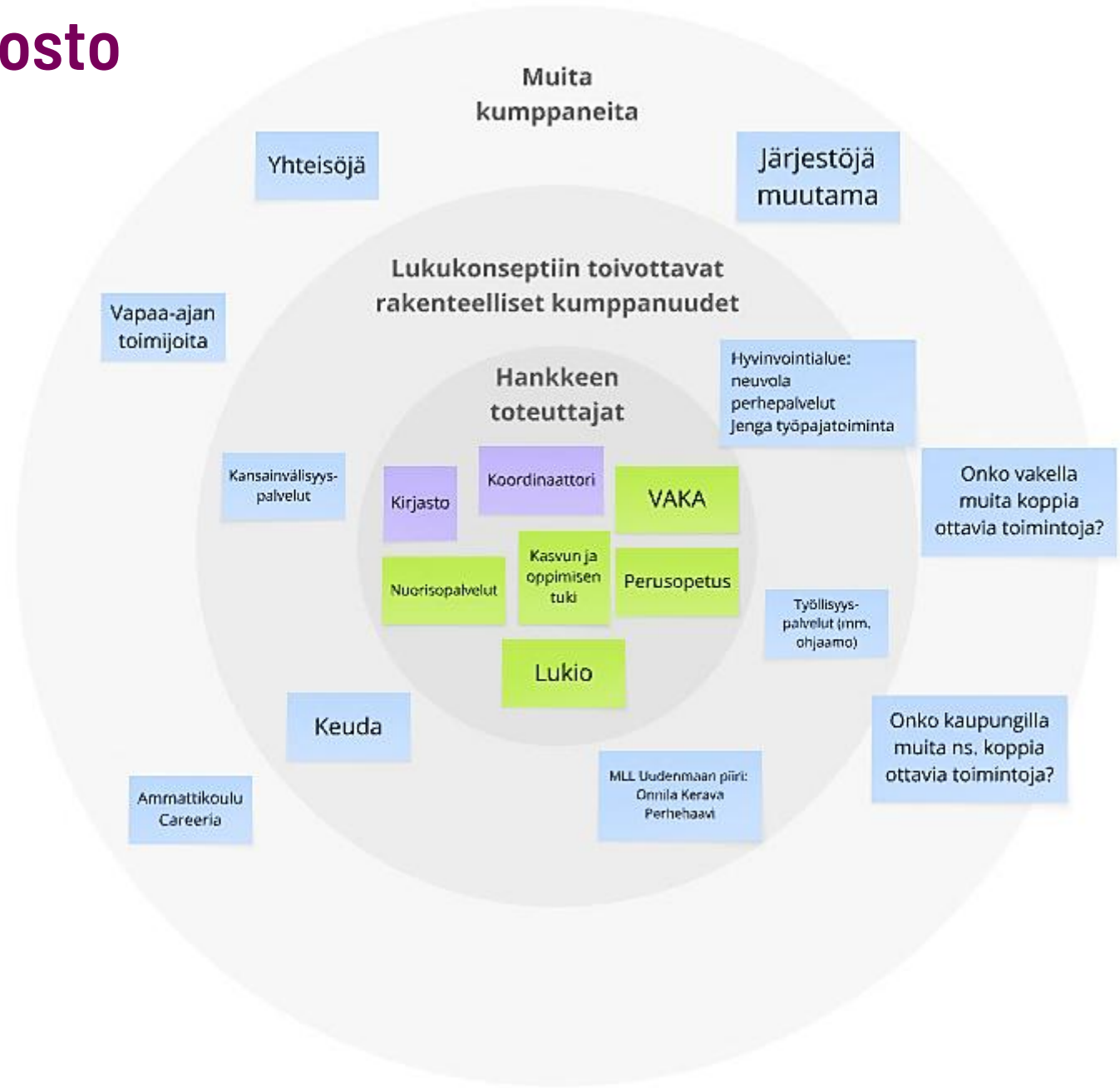
Lukukulttuurihankkeen verkosto

Kuntalaisia kohtaavia toimijoita on paljon.

Olisi hyödyllistä, että monet toimijat olisivat mukana lukutaitotyössä:

- Voisivat tunnistaa lukemattoman lapsen/nuoren/perheen/aikuisen
- Voisivat rakentaa tekstejä käyttävää arkea ja lukukulttuuria
- Voisivat tukea yksilöitä vapaasti saatavilla olevilla työkaluilla

On kartoitimme sektoreita, joilla olisi potentiaalia vaikuttaa positiivisesti keravalaisien yksilöiden lukuarkeen.

Lukukonsepti

toimijat ja sitouttaminen

HUOM!
VASTA HALLINNON
KÄSITTELYSSÄ
TÄNÄ SYKSYNÄ

VÄRIT: AIEMMIN → NYT TULOSSA → TOIVEISSA

NEUVOLA

VARHAISKASVATUS

KAUPUNGINKIRJASTO

Pienet lapset

NUORISOPALVELUT

PERUSOPETUS

KAUPUNGINKIRJASTO

Alakouluikä

NUORISOPALVELUT

PERUSOPETUS

KAUPUNGINKIRJASTO

Yläkouluikä

NUORISOPALVELUT

LUKIO

KEUDA

KAUPUNGINKIRJASTO

16+

OPISTO

KANSAINVÄLISYYSPALVELUT

KAUPUNGINKIRJASTO

Aikuiset & seniorit

IKÄ

STRATEGIAN KYKY RAKENTAA JATKUVUUTTA

Keskustelu

Kirjaus

Päivitys

Sitovuus

Seuranta
ja arviointi

Verkosto

Jatkuva
kehitys

KERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA KERVOKERAVA

HUOM!

**TÄMÄ ON LUONNOS JA
ODOTTAA VAHVISTUSTA
HALLINNOSTA**

KERAVAN LUKUKONSEPTI

Keravan kaupungin lukutaitosuunnitelma 2026-2029

Keravan lukukonsepti on tuotettu Opetushallituksen Lukutaito-ohjelman rahoittamassa Karvanopista kirjoihin: lukukulttuuri kuntoon Keravalla -hankkeessa. Dokumentin on toimittanut kirjastopedagogi Anna Jalo. Keravan kaupungin lukutaitotyöhön osallistuvat kaupungin toiminnan ja palveluiden lisäksi Vantaa ja Keravan hyvinvointialue sekä Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda.

Lukukonseptin sisällys

Lukukonseptin tausta	1
1. Pienten lasten ja perheiden lukutaitotyö	2
1.1. Pienten lasten lukutaitotyön tavoitteet	2
1.2. Pienten lasten lukutaitotyön toimenpiteet	2
1.3. Pienten lasten lukutaitotyön mittaaminen ja arviointi	4
2. Alakouluikäisten lukutaitotyö	5
2.1. Alakouluikäisten lukutaitotyön tavoitteet	5
2.2. Alakouluikäisten lukutaitotyön toimenpiteet	5
2.3. Alakouluikäisten lukutaitotyön mittaaminen ja arviointi	8
3. Yläkouluikäisten lukutaitotyö	9
3.1. Yläkouluikäisten lukutaitotyön tavoitteet	9
3.2. Yläkouluikäisten lukutaitotyön toimenpiteet	9
3.3. Yläkouluikäisten lukutaitotyön mittaaminen ja arviointi	9
4. Yli 16-vuotiaiden nuorten lukutaitotyö	9
4.1. Yli 16-vuotiaiden nuorten lukutaitotyön tavoitteet	9
4.2. Yli 16-vuotiaiden nuorten lukutaitotyön toimenpiteet	9
4.3. Yli 16-vuotiaiden nuorten lukutaitotyön mittaaminen ja arviointi	9
5. Aikuisten ja senioreiden lukutaitotyö	9
5.1. Aikuisten ja senioreiden lukutaitotyön tavoitteet	9
5.2. Aikuisten ja senioreiden lukutaitotyön toimenpiteet	17
5.3. Aikuisten ja senioreiden lukutaitotyön mittaaminen ja arviointi	19
6. Lukukonseptin arviointi ja seuranta	20

HUOM!
TÄMÄ ON LUONNOS JA
ODottaa VAHVISTUSTA
HALLINNOSTA

1. Pienten lasten ja perheiden lukutaitotyö

Alle kouluikässä lukutaitoa pohjustetaan monilla taidoilla ja tavoilla. Jo vauvaiässä aloitetulla äänen lukemisella on todettu olevan erityisen suuria hyötyjä aivojen kehittymiselle, lasten kielellisten taitojen tukemiselle ja myöhemmälle oppimiselle. Lapsen arjessa tulee olla kirjoja ja muita tekstejä sekä paljon yhteistä puhetta niiden tutkimisesta ja käytöstä. Jokaisella lapsella on oikeus saada hyvät työkalut lukutaidon kehitykselle jo pienestä alkaen. Lukutaitotyöhön tarvitaan varhaiskasvatussuunnitelmaa toteuttavan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lisäksi mukaan kirjastoa, neuvolaa sekä perheitä ja koteja.

TOIMIJAT	Vantaa-Kerava hyvinvointialue	Varhaiskasvatus	Kaupunginkirjasto
KONTAKTIT	Lähes 100 % tavoittaminen Neuvolan tarkastukset Perhepalvelut	Päiväkodit Yksityiset päiväkodit Perhepäivähoito	Asioivat perheet Vierailevat lapsiryhmät Perheiden tapahtumat
ROOLI lukutaitotyössä	Lukemisen edistäminen osana hyvinvointityötä Perheiden ohjeistus ikätasoisesti Kotien lukukampanjat Palveluohjaus tuen piiriin	Pedagoginen ohjaus Huoltajien neuvonta Tuen tarpeen tunnistaminen	Aineistojen saatavuus Ohjausta käytössä Lukuvinkkejä Tapahtumia
TUKEE TOISIA TOIMIOITA	Välittää vinkkejä ja keinoja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille sekä heidän kauttaan perheille	Pienten oppimisen asiantuntijuus Kohtaavat perheitä säännöllisesti	Lukutaito-osaaminen Aineistojen saatavuus Aineistojen tuntemus Mukautuvat palvelut

1.1. Pienten lasten lukutaitotyön tavoitteet

Vuosille 2026-2029 Keravalla asetamme toimijoiden yhteisiksi tavoitteiksi:

1. Tehostaa perheiden lukuaiheista tiedotusta ja ohjausta
2. Vähentää lukuarjen eriarvoisuutta
3. Toteuttaa monialaista yhteistyötä toimijoiden kesken
4. Kouluttaa ja tukea henkilöstöä lukutaitotyön edistämiseksi
5. Kehittää vähemmistökielisten lukemisen saavutettavuutta
6. Tuoda lasten arkeen enemmän lukemista ja kirjoja – myös jokaisen omalla kielellä
7. Rikastaa lasten lukemista

5. Aikuisten ja senioreiden lukutaitotyö

Aikuisten lukuarki on digitalisoitumisen myötä eriytynyt ja vain osa aikuisista lukee arjessa riittävästi ylläpitääkseen sujuvaa lukutaitoa. Lukemisen vähyys ja keskittymiskyvyn haasteet haastavat aikuisten kykyä hankkia tietoa tekstilähteistä ja paneutua tarpeen tullen lukemaan pidempää tekstiä. Monet vähemmistökieliä äidinkielenään puhuvat ovat erityisen haavoittuvaisessa asemassa lukutaitonsa riittävyyden osalta, koska he joutuvat Keravalla työskentelemään myös itselleen vieraalla kielellä olevien tekstien kanssa suomeksi tai ruotsiksi. Erilaiset lukemisen valmiudet asettavat siis keravalaiset aikuiset keskenään eriarvoiseen asemaan työnhaun, asioinnin ja yhteiskuntaan osallistumisen osalta. Lukemisen hyvinvointihyödyt hermostolle, mielenterveydelle ja luotettavaan tietoon perustuville terveysvalinnoille eivät myöskään toteudu kaikilla. Jokaisella keravalaisella aikuisella on oikeus päästä käsiksi monenlaisiin teksteihin maksutta, saada tukea löytääkseen häntä kiinnostavaa aineistoa ja kehittää lukutaitoaan. Näiden oikeuksien pitää toteutua myös muualla tutkinto-opiskelussa.

TOIMIJAT	Keravan opisto	Kaupunginkirjasto	Kansainvälisyyspalvelut
KONTAKTIT	Kurssien opetusryhmät	Oppilaitosvierailut Asioivat aikuiset Digituen ohjaustyö Tapahtumat	Kotoutumistyö Vieraskielisten ohjaus- ja neuvontapalvelut Maahanmuuttajatyön verkostot
ROOLI lukutaitotyössä	Asukkaiden tarpeisiin ja toiveisiin vastaava opetus	Aineistojen saatavuus Ohjausta käytössä Lukuvinkkejä Tapahtumia	Ohjata palveluihin Ohjata koulutukseen Asiointiapu
TUKEE TOISIA TOIMIJOITA	Pedagoginen osaaminen	Lukutaito-osaaminen Aineistojen saatavuus Aineistojen tuntemus	Monikulttuurisuusosaaminen Kielivähemmistöosaaminen

5.1. Aikuisten ja senioreiden lukutaitotyön tavoitteet

Vuosille 2026–2029 Keravalla asetamme toimijoiden yhteisiksi tavoitteiksi:

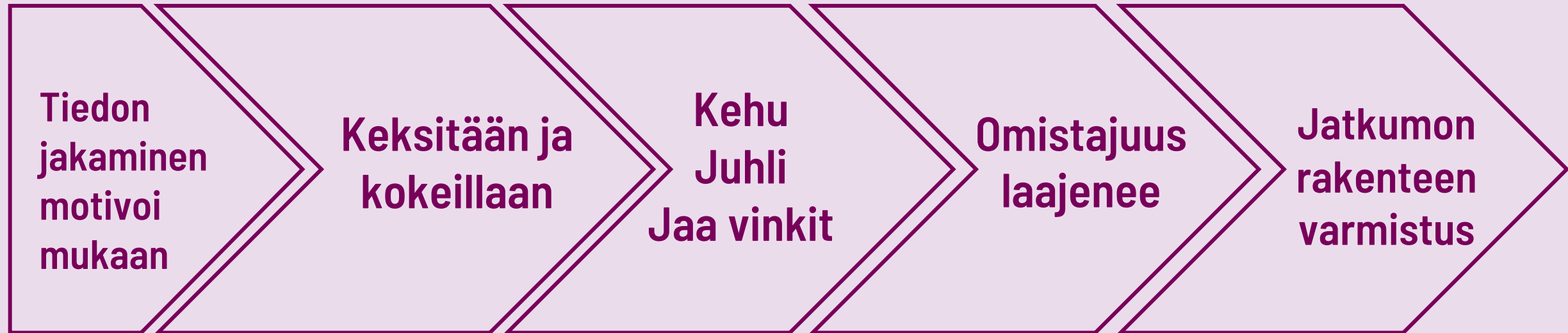
1. Aikuisten tekstiaineistot ovat helposti saatavilla ja löydettävissä
2. Lukeminen on halukaille yhteisöllinen kokemus
3. Tarjotaan ohjausta lukutaidoltaan heikossa asemassa oleville
4. Tuetaan maahanmuuttajien kieli- ja lukutaitoa
5. Tarjotaan tukea monilukutaidon kehittämiseen
6. Kehitetään aikuisten saavutettavaa lukemista

HUOM!
TÄMÄ ON LUONNOS JA
ODOTTA A VAHVISTUSTA
HALLINNOSTA

Valmis Keravan
lukukonsepti 2026–
2029 julkaistaan
vuoden lopussa.

Inklusiivisen verkostomaisen lukutaitotyön vaiheet

(epävirallinen kuvaus metodista)

KERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO KERAVA KERVO

Valmista ei tullut vielä. Mitä saimme aikaan?

- Sitovan yhteistyön ja kehittämisen rakenteen (vuoden loppuun mennessä).
- Lukevampia yhteisöjä.
- Useita konkreettisia työkaluja erilaisiin esteisiin, haasteisiin ja kynnyksiin
- Ammattilaisten välistä keskustelua.
- Lukusuhteiden moninaisuuden ymmärrys lukutaitotyössä.
Ei vain **lukevat** ja **ei lukevat** vaan:
 - Rauhoittumattomat
 - lukuvinkkejä kaipaava
 - keskittymisrauhaa haluavat
 - lukuseuraa tarvitsevat
 - eri kielten välissä toimivat
 - väsyneet, joiden motivaatio ei kannaa
 - Jne.

Kiitos!

Vielä jotain kysyttävää?

Anna Jalo

Kirjastopedagogi

anna.jalo@kerava.fi

+358 40 318 4507

kerava.fi/lukukulttuuri

Keravan kaupunki

Keravan kaupunki

@cityofkerava

Keravan kaupunki Official

KERAVA

ERVO

KERVO

ERAVA